

ВПЕРЕД!

РОБІТНИЧА ГАЗЕТА,

орган української соціалдемократичної партії.

Виходить кожного дня о 3. год. пополудни.

Ціна примірника у Львові й на провінції:

40 сот.

Місячна передплата з пересилкою 10 К.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

„ВПЕРЕД“, ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 3.,

I. поверх.

Пролетарі всіх народів єднайтеся!

На розказ генерала Розвадовського видаємо нашу газету крім звичайного нашого українського письма — також і латинськими буквами. Розказови сьому повинуються тільки з konieczности, бо не хочемо позбавити наших читачів свого рідного слова.

Голод у Львові.

(Під розвагу управи міста Львова.)

Голод і нужда у Львові починається на добре. Самі польські газети стверджують, що апровізація зовсім не дописує. Вчорашні польські газети всіх напрямків подають, що доколичні села здержали для міста всі середники поживи, отже збіжжя, бараболю, ярину і т. д.

Від вчасного ранку стоять сотки бідних жінок і дітей перед склепами з поживою, очікуючи дрібки хліба та кілька бараболю.

Голодний нарід позбавлений зарібку та средств до життя — починає буритися. Останні події на площі св. Духа, далі напад голодних жінок і дітей на вози з хлібом — це перші знаки бурі. І се стверджують „батьки народу“ і про се пише польська преса.

Та ніхто з них не подає ради, як би то уникнути бурі, яка справді висить над Львовом.

Ніхто того не заперечить — хіба лише ті, що мають повні магазини та повні каси — що львівська людність переживає голодові часи. Недостача хліба, бараболю, страшна дорожнеча м'яса та інших середників поживи доходить до самого верхка. Недостача вугля чи дерева дається бідній, голодній, лихо убраній та майже босій людності страшно в знаки. Розпука чіпляється батька родини, а ще гірше жінок.

Та мимо того всього шовіністичний шал деяких правлячих кругів (очевидно: добре одітих та неголодних панів) не стратив нічого на своїй силі. Вони живуть далеко від бідної людності, зовсім не знають його життєвих потреб, не бачуть, чи не хочуть бачити цієї грози, яка висить над Львовом.

Вони, з патріотичними солодкими словами на устах — кличуть, як колись кривавий Вільгельм II. кликав: „Durchhalten!“ Вони, ті неголодні пани не мають нічого більше на устах, як лише „польськість Львова та східних кресів“. Вони не хочуть згоди з українським народом, а хочуть панувати над ним. Вони, ті пани, не хочуть того узнати, що релятивну більшість Польаків у Львові признавали й признають Українці без ріжниць партій, що Українці не хочуть панувати над польським народом, що управу міста Львова лишають людності самого міста.

Вони, ті панове і їх газети — на голод і нужду у Львові видвинули великі армати, яким на ім'я: „большевизм“ та „гайдамаки“. Большевізмом та гайдамаками страшують польські великі пани та їх газети польську суспільність, патріотичними фразами стараються держати її в карбах.

Та голод — це страшний пан! Він може перечеркнути всі пляни та думки тих панків, що отуманювали та далі отуманюють бідну людність міста.

Ми кличемо: Час ще направити лихо, бо завтра може вже запізно бути!

До українських жінок!

Жінки! Досі капіталістичний лад виключив був вас від всякої участі в політичній життю, від правління державним життям. Ви були безрішавого голосу в господарстві суспільства. Ви могли лише, як мури, виповнювати волю мужських верховодів або робити те, що не перешкаджало панам в опановуванні робочих мас.

Капіталісти, пани, знали, що в вас надто добре серце і що ви ізза нього не могли би дивитися на такий лад, де лише ізза визиску не вважається на охорону робочих рук і нераз сот-

ками засипувано людей в копальнях, що ви не могли би дивитися на те, як тиняються людські тіни по смітниках за відпадками із панських столів, що ви не спосібні засуджувати людей за повиснення, що ви не могли би допустити до того, щоби ті діти, котрих ви носили під своїм серцем, котрих ви плекали теплом ваших грудий, щоби ті діти посилати на звірський кровавий танець в окопах, що ви ніколи не допустили до того, щоби ваші сестри тинялися ночами по під мурами міста і жebraли ласки бутних випасених панів, щоби продавати своє тіло ізза куска хліба і тим доплати честь жінки й честь людини! Ні, ви справді не спосібні до таких нелюдських вчинків! А що все те діялося, а ви не казали нічого, то те сталося лише тому, що вас дотеперішній лад так обмотав, так гарно сховав те все перед вами, що ви не бачили тих нелюдських вчинків, або хоч бачили, то не розуміли негідного жерела тих вчинків. Може й добре воно сталося, бо ваші душі лишилися чисті й ви не сплямили своєї матерньої любови нелюдськими образами. Але те захоплення вашої невинности було насильством на вас самих, і насильством на суспільстві, якому бракувало вас, якому треба було тепла вашої доброти, вашого субтельного чуття кривди. Суспільство чуло ваш брак, бо ви були би виратували його з ледово-зимного провалля реальної калькуляції безсердечних панів.

Тепер ваші рідні сини та брати видерли нашу колицку — Українську Народню Республіку з пащі царської тюрми, приносять вам її і віддають у ваші руки з радісним покличом сина: Мамо-жінко! Ось зрабувана колиць твоя колицка! Возьми собі її назад, віддай свою любов, своє чуття, своє знання, твої заходи для нової дитини — відродженої України. Маш всі права, які лише може мати людина, права навіть більші, як мала досі більша частина мушун.

Дай свою заподливість для нас! Ми, мушуні, твої сини й брати досі були зрабувані з неї. Приходь до наших товариств, гуртуйся в товариства, висилай твоїх заступників до всіх закондатних тіл, управляй суспільством, але управляй краще, як досі правила мушуні, управляй з вродженою тобі любовою.

Наша конституанта, наші громадські ради, наші управи спілок і товариств, наші суди, наші збори, наша апровізація, наші всі Робітничі Ради потребують тебе.

Ходи!

Політика центральних держав на Україні.

Останні вісти, які дійшли до нас з Києва, заки воєнні події спинили зносини Львова з рештою України, се були вісти про повстання проти гетьмана та його уряду. Заки довідаємося про дальший хід подій, слід пригадати, що діялось на Україні за останні місяці. Тільки так можна зрозуміти характер та цілі повстання і його зв'язь з розгромом центральних держав. Бо се повстання звернене якраз проти сього, що посідала на Україні політика Німеччини та австрійської й німецької багнети.

Від першого моменту переступлення меж України аж до останнього дня своєї сили були центральні держави на Україні речниками беззглядної, крайньої політичної та суспільної реакції. З першого моменту вони зв'язалися з промисловим капіталом та поміщиками і віддали свої війська на службу їх інтересам. З усуненням Центральної Ради та винесенням Скоропадського запанував на Україні російський та німецький капіталіст, російський, польський та німецький поміщик. А опиралися вони виключно на силу центральних держав, які супроти них займали місце й переймали роллю колишньої царської Росії.

Політична реакція мала на меті відбудову колишньої Росії і була звернена проти української державности. Її викликували два згляди. В першій мірі згляд на се, що Україна, даючи суспільному своїм складови, мусить бути державою робітників та селян, отже коли не соція-

лістичною, то на всякий случай суто демократичною. А сеж була ся „небезпека“ для Європи, про яку вже на кілька літ перед війною заговорив був польський письменник. На сей голос польського реакціонера не міг не відгукнутися пруський юнкер. Він мусів відноситися ненависно до держави, яка стихійно йшла й мусіла йти шляхом суспільної та політичної демократії. До сього прилучився другий ще згляд. Деяким німецьким політичним кругам майнула думка відбудувати давню Росію, щоби добути її знову за се і приязнь. Ся відбудова мала розпочатися з України, а Україна мала бути дарунком для відбудованої Росії, завдатком союзу Німеччини з нею.

Руйнування української держави й державности було ведене неумовно послідовно. Урядовці, які були установлені Центральною Радою, зістали — оскільки не наложили головами — ув'язнені, а на всякий случай усунені. Їх місця від найвищих до найнищих — занадто Москві, переважно найтемніші, добре відомі „діячі“ з часів царату. Українська преса зістала скнеблювана, українських діячів охрещено „большевиками“ і одним замахом викинато з від права. Життя та свободу спасли ті тільки, кому новелося пірнути з поверхні життя в підземелля і протягом місяців скриватися від „українських“ властей та від німецьких і австро-угорських команд.

Таким способом обезсилено раптово політичний український рух. Рівночасно посилено всіми способами організації розбитих сил реакційної Московщини. Назадницькі московські партії, чорна сотня, октябристи, кадети, монархісти усіх напрямків дістали повну свободу рухів та ділання. Організації великого капіталу („Протофіс“) та великих землевласників були признані рішеннями про політику та всі напруги державної діяльності. Десятки тисячів бувших російських офіцерів найшли на території України не тільки захист, але їм була дана можливість організувати при підмозі українського та німецького уряду на ново російську армію, з метою відбудувати „єдину недемітую“. Коли творення української армії було усіми способами спинюване, існуючі українські часті роззброювані та зношені — то рівночасно видавано російським арміям, донській, восточній, південній і т. д. з українських магазинів зброю, стріловину, однострої, харчі й усі припаси.

Наслідком цієї послідовної кількамісячної роботи було, що весь державний апарат, уся цивільна й військова власть на Україні опинилася в руках російської реакції.

Рівночасно лютувала в країні під охороною центральних держав і при їх помочі крайня суспільна реакція. Вона зверталася головню против українського селянства. Селянин став зовсім безправний. „Союз землевласників“, а то й кожний поодинокий поміщик став паном життя і майна мужика. Під команду поміщиків йшли на села „карні експедиції“ німецьких та австро-угорських військ. Вони несли з собою морди, пожежу, рабунки, усі насильства та жостокости, які тільки могли би вдумати найбільш дика фантазія. Цілі села щезали з поверхні землі. Число повисених, розстріляних, закатуваних ніхто не в силі подати — воно йшло в тисячі. Тисячі селян заповнили в'язниці. Так заспокоювали поміщики свою пимсту на селянстві та позбувалися немилих та невидітих людей. Рівночасно наповнювали кишені коштом селянства. В осени 1917. та на весні 1918. були великі простори поміщицьких земель, оброблені селянами, будьто на основі давніще заключеної умови аренди, будьто на основі виразного зарядження властей, які піклувалися, щоби земля не остала необроблена. В літі 1918. вийшов гетьманський закон, яким поручено селянам перевести на сих панських землях жнива і означено, скільки мають селяни платити за се землевласникам. Сього закону не признали поміщики. На їх домагання війська центральних держав присилували селян виконати жнивні роботи для панів за запладою, яку означали односторонню землевласники, часто зовсім безплатно. Для осінніх робіт заведено правильну панщину.

Безсоромний рабунки селян відбувався у формі т. зв. контрибуцій. Поміщик означав собі сам висоту шкоди, яку будьтоби поніс через ро-

зібрання інвентаря, вищення будинків то що, подавав сю суму найближшій військовій команді, а вона накладала її селянам до звороту. Сі контрибуції перевищали часто вартість усього майна, землі, будинків та інвентаря. Чимало поміщиків збирало таким способом мільйони.

Так виглядала окупація центральних держав на Україні. Твердо й послідовно вона була весь час звернена проти української державності й проти української демократії. Весь час вона стояла непохитно на службі російсько-німецько-польської капіталістичної й поміщицької реакції. Центральні держави зробили все, щоб не дати скріпитися Україні, та усіми силами пособили зверненням проти України затіям московської реакції.

Українська Народня Республіка.

(Далі.)

А до того часу, заки ми виберемо за посередництвом рівного, тайного, безпосереднього й пропорційального без ріжниць пола виборчого права наших представників до нашої найвищої ради, яка в перших своїх початках буде вважатися Установчою Радою, до того часу в кожній громаді мусить бути управляюча власть. Та громадська власть буде глядіти за добрим веденням господарки в громаді.

Ту тимчасову управляючу громадську раду утворюють товариші в той спосіб, що кількох жвавіших товаришів скликує віче громадян обох полів не молодших 20 років і на тім вічу вибере таку кількість громадян, скільки віче буде вважати за потрібне і відбере від них приречення, що та рада буде правити громадою в дусі демократичним і кожного часу зложити свою владу в руки громади, коли більшість громадян зажадає того. Ті всі громади з такими радами творять нашу Українську Народню Республіку.

Зададанням такої ради буде перше всього мати на оці охорону праці робочих мас. Отже вважати, щоб ніхто не був виставлений на визиск під якимнебудь повором або якимнебудь господарськими средствами. Особиста свобода і домашній спокій мусять бути шановані самою радою і її органами та забезпеченою перед обмежуванням її другими горожанами. Свобода віри, науки й переконань не сміє бути займаною або переслідуваною. Ніякої цензури не можна заводити для друкованих річий, бо свобода друку є так само забезпечена, як свобода переконань і свобода слова. Свобода товариств і зборів мусить бути підставою громадянського життя і та мусить тішитися найбільшим піклуванням громадських рад. Розуміється, свобода слова й свобода особиста не сміє бути в значінню безконтентним. Особиста свобода кінчається там, де зачинається свобода другого горожанина і, кажучи се образливо, можна коротко пояснити те так: Твоя свобода кінчається там, де кінчається твої лікті а де зачинаються лікті другого.

Се все відносилось до політичної свободи й політичної рівності. (Кінець буде).

Военна ситуація.

Начальна Команда польських військ подає, що на схід від Львова острілювала їх артилерія, підпирана панцирним потягом, Пруси, Камінополь, Підбірі, Миклашів і Підберезжів.

Польські газети доносять: Банда українських дезертирів напала на двір в Пасіках, який підпала, обрабувавши його передним. — Українці в силі 2000 людей заняли були Городок, однак Поляки по острій атаку відперли їх і взяли при тім полонених. — Так само малий відділ Українців заняв був частину Соколяник. Их відперто.

Що чувати нового?

Польські газети жалуються, що "західні Українці" перешкаджають польським селянам довозити їду до Львова.

В Кракові починає ширитися плямистий тиф. 30. листопада відбували варшавські націоналісти віча й походи з нагоди листопадової річниці. Коло 10. години вечером вдерлися демонстранти до намістниківської палати, де радили рада міністрів, здемолювали урядженне та понищили акти.

Віденська газета "N. Fr. Presse" з дня 30. листопада містить цікавий фейлетон з описом погромів Жидів у Львові в днях 22., 23. і 24. листопада.

"Budapesti Hirlap" подає, що серед чеських військ шириться большевизм.

З нинішнім днем починає свою діяльність львівська дирекція поліції, під управою радника Крайнера.

Вам страшно тої огинної хвилі,
Коли з мільйонів серць, мов божий грім,
Закута правда бухне, і застилі
Шкарлуші світа розірве на нім?

Ви боїтесь, щоби криваві хвилі
Не потекли і не підняли дим
Блискої освіти, не змушили
Швидкого поступу думок зовсім?

Не бійтеся! В кривавих хвилях навалі
Не агине думка, правда і добро,
Лиш краще, ширше розвіється далі.

Не бійтеся! Не людськості ядро,
Та буря зломить, а суху лущину, —
Ядро ж живе розростеться без вину!
І. Франко.

НОВИНКИ.

— „Всесвітня війна — всесвітня революція“. Друга частина цієї статті з'явиться в завтрашнім числі „Вперед“.

— „Діло“ не буде виходити. Редактори „Діла“ поставлено в польській команді такі услів'я, що до видавництва, що він на них згодиться не міг. Супроти того „Діло“ не буде виходити.

— Щодо арештування тт. Воловчан, Сопрона і Івашка то завважати мушу, що коли я про се довідався, то пішов до льокалю, де відбувалися збори Ради Робітничих делегатів П. П. С. Д. та напровадивши факт того арештування як також факт інших інтернувань і арештувань а вкінці приказ генерала Розвадовського в справі газети „Вперед“, сказав: „Наводжу ці факти тому, що се діється за часів управи „Тимчасового правлячого Комітету“, в яким засідає п'яток товаришів-соціалістів і ня них паде частина відповідальности за такі факти, з яких віє дух пруського милітаризму“. На се зазвич тов. Гавзнер, що постаравсь о усунення тих річий та просив, щоби до нього, зглядно до інших товаришів з Т. К. Р. звертатися зі всіми подібними фактами. — М. Ганкевич.

— Заява т. Гавзнера. На зборах польської Ради Робітничої у Львові реферував, як передають польські газети, тов. Гавзнер справу мирових переговорів від 2—21 листопада і між іншими сказав, що на останнім засіданні сих переговорів, коли Українці не хотіли годитися, крикнув тов. Гавзнер: „За 24 годин не буде вас у Львові!“ Як один з членів тих мирових переговорів стверджую, що се минається з правдою. — Д-р Лев Ганкевич.

— Голод у Львові. Оноді були ми свідками, як жінки та діти кинулись на міський віз з хлібом та силою забрали його. Другий такий випадок був з військовим возом, що їхав з хлібом. Зовсім не дивуємось тому. Львівське бідне населення просто голодує. Хліба, картофелю та інших середників поживи нема, а людей розпука береться. Апровізаційний уряд скорий лише до обігнень, але й він з порожнього не налле. Винуваті тут знову — Українці! Як подають польські газети, українські і навіть польські дооколичні села здержали всякий довіз до Львова і тому відчувається великий брак поживи. Ті газети дають таку раду: до українських сіл висилати польську полеву жандармерію, а до польських сіл — поважних прелатів, які своїми відчитами склонювалиби польських хлопів до сповнювання патріотичного обов'язку: достарчуванню поживи для Львова.

— 400 вагонів вугля знаходиться в дорозі до Львова, як заявив референт апровізації Курилович. Тільки не сказав, з котрої сторони придуть ті вагони. А нестачу палива відчуваємо всі. Бідніше населення міста, що не мало спроби купити собі палива на зиму ще в літі, радить собі тепер тим способом, що рубає й палить лавки, причі, шафи і т. п., щоби не замерзнути в хаті.

— „Starorusini“. Наше попереднє донесення, будьтоби „старорусини“ вели переговори з Поляками, не відповідають дійсности. Як нас з автентичного жерела інформують, „старорусини“ досі з Поляками ніяких переговорів не вели ані не ведуть.

— З жидівської соціалдемократичної партії. Жидівський пролетаріат в часі останніх страшних погромів зістав найбільше діткнений і понів найбільше жертв. І тому жидівська соц.-дем. партія поносить тяжкі страсти. Тепер розпочала наша братня партія живу діяльність у жидівській ділянці. Працює в загальнім комітеті ратунковім, де заступлені є всі політичні партії жидівські, які пораз перший зійшлися до спільної праці. Крім того Ж. С. Д. П. мусить уважати, щоби історичні події не застали жидівського пролетаріату непри-

готованим. І тому безустанна праця в організації, Секретаріат міститься при вул. Котлярській 1. II. поверх.

— Розпорядженням начальної інтенди польських військ заборонено продаж алькогольних напоїв, крім пива, склепи мають замикатися о 6. год., брами о 7. год., гостиниці і кофейні о 10. год. веч. По 10. год. веч. вільно ходити лише за особною перепусткою, виданою комендою сторожи горожанської, ул. Булярда 5. — Ревізію в доках має право переводити виключно лише дирекція поліції, при співучасті одного члена сторожи безпеченства, як мужа дівіра. Ревідуючі мусять валегітимуватися. Хтоби инший переводив ревізію, той підпаде від воєнний суд.

— Візування особистих документів. Пригадуємо, що всі особи цивільні мають візувати свої документи на се, щоби охоронитися від евангуального неопотрібного арештування.

— Польські жінки мобілізуються! Заходом п. Александри Загурської твориться горожанська міліція польських жінок, яка буде відбувати службу з оружжем в руках.

— Видержати! Отсей клич кидав часто один з найбільших катів людства, німецький цесар Вільгельм. Коли голодні маси народу розпучли-во кликали о як найскорше закінчення кривавої війни, тоді кривавий цесар кидав ріжні патріотичні кличі та казав народеви видержати до кінця, хочби й в гомоті. По уступленню Вільгельма перешукували його мешкання та — припадково найшли цілі магазини всяких вишуканих средств до життя, муки, мяса, солодкого, горілки, вина і всього, чого лише душа забажає. Все те переховував цесар на „чорну годину“. Нарід терпів і гинув з голоду, а його вождітель казав йому спокійно витримувати! Легко то витримувати, маючи такі запаси у себе!

— На удернання упр. робітничого дневника зложили (в коронах): Ц. К. 10, др Ю. Савчак 20, др Г. 100, др І. Куровець 20, П. Г. 10, др М. Паньчук 8, Т. К. 50, Г. М. 20, Л. К. 100, др М. П. 200. Разом зложено в протягу вчорашнього дня 538 корон. Мусимо тут піднести з признанням праці наших товаришів та товаришів, які не жалують ні часу ні труду в роботі коло нашого дневника.

Бібліографія.

О. Авдикевич. Ой у рідному краю та на динному полі. Містерія на Різдво 1914. Стор. 152. Сю артистичну книжку видамо щойно по смерті письменника сього року. У формі містерії зібрані тут спостереження і вражіння зі страшної неволі, яку пережив український народ в 1914 р. Се збірка до неба о пімсту взиваючих картин, які гостро взивають всіх до рішучої боротьби за визволення нещасного народу. Книжку, що коштує 5 К, продають українські книгарні. Пору-чаємо її нашим читачам.

Оповістки.

— Просимо всіх, хто їде чи йде на провінцію, забрати з собою „Вперед“, бо через нестачу комунікації, не можемо розсилати нашої газети. Просимо зйти до адміністрації (вулиця Руська ч. 3, I. поверх).

— Про речинець. в котрім розвінчється наука в дівочій гімназії С. С. Васильянок у Львові, повідомить дирекція в часописях і оголошеннем у шкільнім будинку при вул. Супінського ч. 21.

Посмертна згадка.

Іван Демчук, кандидат III. року учительського семінара, член управи „Плесту“ в Соналі, член товариства „Прогресс“ і „Сільського Господаря“, помер дня 20 жовтня 1918. по короткій та важкій хворобі в Вишні, сональської повіту. Покійний дав почин до заснування читальні „Прогресс“ і Кружка „Сільського Господаря“ в Вишні. Похорон відбувся дня 21. жовтня в Вишні. В. а. П. Товариші.

Всіх лінарських наук

Д-р Іван Куровець

єрдинує

у Львові, вулиця Вірменська ч. 3. II поверх.

Двох безробітних може сейчас зголоситися до праці в шклярні Недільського, при вулиці Руській ч. 18.

Кальпортерів до розношування газет потрібно сейчас. Зголоситися до адміністрації „Вперед“ (вулиця Руська ч. 3, I. поверх).